

Innst. O. nr. 1

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Ot.prp. nr. 64 (2003-2004)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skoler (friskolelova)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

Departementet foreslår endringer i friskoleloven, jf. Stortingets vedtak 11. juni 2003. Forslagene gjelder videregående opplæring.

Departementet foreslår at frittstående videregående skoler skal kunne godkjennes uavhengig av formål, så lenge skolen oppfyller fastsatte krav til innhold og kvalitet. Forslaget vil åpne for et bredere spekter av skoleslag og dermed øke foreldre og elevers valgfrihet. Departementet mener videre at vilkår knyttet til kvalitet i stedet for til formål vil være enklere å praktisere og gi større forutberegnelighet for søkerne. Det foreslås lovfestet at også videregående frittstående skoler skal følge enten læreplanene som gjelder for offentlige videregående skoler, eller læreplaner som på annen måte sikrer elevene jevn god opplæring.

Departementet foreslår videre at frittstående videregående skoler, på samme måte som frittstående grunnskoler, skal ha en lovfestet rett til godkjenning dersom lovens vilkår er oppfylt. Godkjenning vil dermed i mindre grad kunne bli gjenstand for politisk vilkårlighet, siden det ikke kan settes andre vilkår for godkjenning enn de som følger av loven. Gjeldende bestemmelse om uttalerett for fylkeskommunen ved søknader om godkjenning foreslås videreført. Departementet ser det som viktig å finne en balanse mellom hensynet til at fylkeskommunen har overordnet ansvar for videregående opplæring etter opplæringsloven, og hensynet til muligheten for å etablere frittstå-

ende videregående skoler. For å ivareta begge disse hensynene foreslår departementet at retten til godkjenning ikke skal gjelde dersom etablering av en frittstående videregående skole vil medføre vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket eller for samfunnet totalt. Eksempler på slike konsekvenser er at etablering vil medføre en urimelig kostnadskreven skolestruktur selv etter at nødvendige tilpasninger er gjort fra kommunens/fylkeskommunens side, eller at enkelte opplæringstilbud ikke lenger kan tilbys i nødvendig utstrekning. Dersom det samlede tilbud i fylket blir så stort at det ikke blir mulig å skaffe læreplasser, vil dette også kunne tale imot etablering av en frittstående videregående skole. Fylkeskommunen må dokumentere påstander om vesentlige negative konsekvenser. Etter forslaget skal fylkeskommunen fortsatt ha ansvaret for å formidle læreplass også til elever i frittstående videregående skole og for eventuell alternativ opplæring i skole dersom læreplass ikke finnes.

Departementet foreslår en ny bestemmelse om godkjenning av internasjonale videregående skoler i Norge. Skoler som har et annet undervisningsspråk enn norsk, fortrinnsvis engelsk, kan godkjennes etter en samlet vurdering. De har altså ikke rett til godkjenning. Blant kravene er at skolen skal være åpen for alle, og at norskopplæring tilbys. Det vil også være en forutsetning at norske myndigheter har reell mulighet til å føre tilsyn med skolen. Når godkjenningssøknad avgjøres, kan det legges vekt på budsjettmessige hensyn.

Departementet presiserer i lovforslaget at voksne med rett til videregående opplæring kan tas inn som elever i frittstående videregående skoler, men da i prioritet etter ungdom med rett. Et nytt forslag er at voksne søkere plikter å være realkompetansevurdert av hjemfylket før inntak. Dette har sammenheng med retten til et individuelt tilpasset opplæringsløp, ut fra

den realkompetansen den voksne har fra før. Forslaget utelukker ikke at opplæringsstilbud spesielt organisert for voksne kan godkjennes etter friskoleloven, særlig aktuelt ved modulbasert opplæring. Kravet om at skolen må være åpen for alle som fyller vilkårene for inntak i offentlige skoler, og kravene til læreplaner vil gjelde også her.

Departementet går i forslaget inn for at voksne uten rett til videregående opplæring ikke kan tas inn som elever ved frittstående videregående skoler og dermed utløse statstilskudd. Departementet mener det vil være prinsipielt uheldig å undergrave den prioritering som fins i opplæringsloven mellom voksne med og uten individuell rett. Departementet ønsker heller ikke å åpne for en ordning der skolene fyller opp plasser med søkere som ikke utløser tilskudd, og viser til at friskolene har mulighet til å etablere egne virksomheter utenfor friskolelovens virkeområde. Departementet foreslår imidlertid å lovfeste at skoler for funksjonshemmede også kan ta inn voksne søkere uten rett til videregående opplæring. Men også disse skolene må prioritere søkere med rett. Dispensasjon kan gis.

Departementet viser til at de frittstående videregående skolene etter dagens regler har svært begrensede muligheter til å finansiere utgifter til lokaler gjennom statstilskudd og skolepenger. Departementet legger samtidig vekt på at skolepengene ikke må være høyere enn at skolen i praksis er åpen for alle. Det foreslås derfor å lovfeste at skolepengene maksimalt kan utgjøre summen av 15 pst. av det tilskuddsgrunnlaget Stortinget fastsetter, og et tilleggsbeløp som departementet fastsetter til dekning av husleieutgifter/kapitalkostnader. Dersom skolen har driftsutgifter tilsvarende en offentlig skole i kommunen som det er naturlig å sammenligne seg med, kan det søkes om godkjenning for høyere skolepenger. For øvrig blir det lovfestet at skolene ikke har anledning til å kreve skolepenger utover de reglene som er gitt i loven.

Proposisjonen inneholder ellers forslag til forskriftshjemler for å regulere inntak av utenlandske søkere og søknadsfrist i forbindelse med godkjenning av frittstående skoler.

Reglene for godkjenning av skoler som har til formål å gi videregående yrkesrettet opplæring, foreslås videreført i form av et eget kapittel 6A i loven. Bestemmelsene gjelder yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler, jf. friskoleloven § 2-2e. Lovforslaget åpner for at slike skoler også kan ta inn søkere uten rett, og at disse søkerne som hovedregel skal prioriteres etter ungdom og voksne med rett. Skolene skal ha hele landet som inntaksområde og stå åpne for alle. De skal ha et inntaksreglement med regler for prioritering ut fra saklige hensyn. Det foreslås presisert i loven at elever ved

skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler, ikke bruker av retten sin til videregående opplæring. Når det gjelder skoler for funksjonshemmede og prioriteringsreglene ved inntak, kan departementet gi dispensasjon.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, viser til det fremlagte lovforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Stortinget våren 2003 vedtok lov om frittstående skoler. For de frittstående videregående skolene ble imidlertid bestemmelsene fra privatskoleloven i hovedsak ført videre. Det innebar blant annet at kravet til formål for å få godkjenning ble opprettholdt for de videregående skolene.

Disse medlemmer viser til at kravet til formål i friskoleloven § 2-2 gjør lovverket vanskelig å praktisere på en god måte. Med økt mangfold også i den offentlige skolen, er begrepet "faglig-pedagogisk alternativ" blitt vanskelig å definere. Dessuten inneholder dagens regler et så stort rom for politisk skjønn at hyppige regjeringsskifter skaper rettsusikkerhet og uforutsigbarhet for borgerne.

Disse medlemmer viser til tall fra Statistisk sentralbyrå tyder på at foreldre med barn i frittstående skoler er noe overrepresentert i lavinntektsgrupper, og samtidig har noe høyere utdanning enn gjennomsnittet. Det er etter disse medlemmers oppfatning viktig at friskoler skal være et reelt tilbud til alle barn, uavhengig av foreldrenes inntekt. Tallene fra Statistisk sentralbyrå tyder på at målsetningen i stor grad nås.

Disse medlemmer vil understreke at foreldres rett til å velge en alternativ skole for sine barn er sikret blant annet gjennom FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og FNs barnekonvensjon. Det er derfor ingen motsetning mellom å arbeide for en sterk offentlig skole og å sikre foreldrene rett til å velge en annen opplæring for

sine barn, i tråd med egne idealer. Disse medlemmer ser denne retten som en viktig demokratisk rett. Friskoleloven verner om minoritetenes rettigheter. Derfor er friskoleloven en demokratisering av skolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at den offentlige skolen er en av de viktigste møteplassene vi har. En felles offentlig skole skal sikre fellesskap og mangfold, og gi alle en god og likeverdig utdanning uavhengig av deres økonomiske, kulturelle eller religiøse bakgrunn. Disse medlemmer er derfor bekymret for at Regjeringen nå ønsker å svekke den offentlige fellesskolen gjennom å gjøre det enklere å opprette private skoler. Disse medlemmer mener derfor at den tidligere privatskoleloven var tilstrekkelig med de tilleggene som medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet foreslo i Innst. O. nr. 80 (2002-2003). Disse medlemmer er derfor imot at kravet til formål forsvinner, og at friskolene skal ha en automatisk rett til godkjenning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti går imot Regjeringens forslag om å gi private videregående skoler rett til godkjenning og statstilskudd uavhengig av hva deres formål for opplæringen er. Disse medlemmer ønsker ikke å gjøre det enklere å etablere private utdanningstilbud, ettersom grunnopplæringen er, og fortsatt bør være, en av våre viktigste offentlige velferdsoppgaver. Det er et offentlig ansvar å sørge for et godt og likeverdig grunnopplæringstilbud for alle innbyggere.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen begrunner lovendringen med et ønske om økt valgfrihet for foreldre og elever. Disse medlemmer finner begrunnelsen lite troverdig. Valgfriheten er bare reell hvis den representerer et reelt alternativ for et flertall av befolkningen. Etter disse medlemmers oppfatning vil kun et fåtall få den økte valgfriheten som lovendringen bærer bud om. Det vil fremdeles koste penger å gå på private skoler, og de vil først og fremst etableres i sentrale strøk. Evalueringer fra det svenske skoleverket viser at de som i realiteten orienterer seg blant og benytter seg av private skoletilbud, er foreldre med høy utdanning og inntekt. Friheten til å velge blir dermed ikke rettferdig fordelt.

Disse medlemmer viser til at land som har ført en langt mer liberal praktisering med privatskoler, har erfart økt segregering og større sosiale forskjeller. Disse medlemmer frykter at en lovendring vil medføre etablering av langt flere private videregående skoler enn i dag, og at dette igjen vil lede

til økte sosioøkonomiske, etniske og prestasjonsmessige skiller, både mellom elevene og mellom skolene. Dette vil i så fall være en nedbryting av de prinsippene som det norske utdanningssystemet er bygd opp på.

Disse medlemmer er bekymret over beveggrunnene bak forslaget om å fjerne formålkravet til private videregående skoler. Departementet skriver i proposisjonen:

"Et krav til formål som vilkår for godkjenning vil være vanskeligere å praktisere enn et rent krav til innhold og kvalitet. Ettersom vurderingen av formål inneholder et større element av skjønn enn et krav til innhold og kvalitet, medfører dette blant annet en større grad av uforutsigbarhet for søkeren."

Det kan, slik disse medlemmer leser proposisjonen, virke som om Regjeringen utviser en større omtanke for og har et større fokus på de private skoleetablererne, enn på skoleelevene. Målsettingen kan ikke kun være å gjøre det enklere for ulike søkere å etablere privatskoler. Motivet må først og fremst være å sørge for et høyt kvalitetsnivå på det lærings- og skolemiljøet som elevene skal gjennomgå sin videregående utdanning i. Disse medlemmer mener at ordningen med helhetlig skjønnsvurdering av søknader gir offentlige myndigheter en helt nødvendig mulighet til å kvalitetssikre de private skoletilbudene, og går derfor imot en forenkling av kravene. Det skal ikke være lett å etablere noe så viktig og vanskelig som et godt videregående opplæringstilbud.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen peker på at Fremskrittspartiet vil ha et system med fri skoleetablering innenfor rammen av et nasjonalt godkjenningsorgan og finansiert med statlige skolepenger som innebærer at staten betaler skolepenger for eleven til den skolen som eleven velger. Fremskrittspartiet er tilfreds med at lovendringen omhandlet i denne loven nok en gang gir et lite men viktig skritt på veien frem mot Fremskrittspartiets skolesystem. For Fremskrittspartiet er det viktig å gi elever og foreldre mulighet til fritt skolevalg. For at slik valgmulighet og valgfrihet skal bli best mulig er det etter Fremskrittspartiet syn også viktig at muligheten til etablering av skole er åpen for alle. Disse medlemmer mener at godkjenning fra godkjenningsmyndighet skal baseres på at opplæringslovens bestemmelser tilfredsstilles og ikke på hvem som eier skolen. Disse medlemmer mener det heller ikke bør være slik at det offentlige gjennom kommuner og fylkeskommuner gis en særrett til å drive skoler innenfor grunnutdanningen i Norge. Disse medlemmer understreker at for å gjøre det mulig med fritt skolevalg må også finansieringen av grunnut-

danningen i Norge likebehandle alle skoler uavhengig av eierskap. Disse medlemmer viser til situasjon og utvikling i våre nærmeste naboland Danmark og Sverige, som riktignok har valgt innbyrdes ulike modeller, men like fullt slik at begge land har åpen adgang til skoleetablering der offentlige midler følger elevplassen. Disse medlemmer har ikke registrert signaler om at våre naboland vil endre sine skolemodeller eller at læringsresultatene blant danske og svenske skoleelever står betydelig tilbake i forhold til resultatene hos norske skoleelever der offentlig myndighet har hatt tilnærmet skolemonopol.

Disse medlemmer tror ikke at norsk skole står foran en dramatisk overføring av elever fra offentlig skole til frittstående skole når friskoleloven nå utvides til også å gjelde videregående skoler. Men disse medlemmer peker på at større mulighet for etablering av skoler drevet av andre enn kommuner og fylkeskommuner vil gi konkurranse mellom skoler og utvikling av skoletilbud som ikke er helt lik offentlig drevet skole. Disse medlemmer mener at også andre aktører enn kommuner og fylkeskommuner på en utmerket måte kan drive skole og derfor bør få mulighet til det. Disse medlemmer mener at mangfold og kompetanse utenfor offentlig sektor må mobiliseres for å skape kvalitetsutvikling i skolen. Fri skoleetablering, fritt skolevalg og finansiering som følger eleven er for Fremskrittspartiet grunnforutsetningene i en slik kvalitetsutvikling. For Fremskrittspartiet er det viktig å bryte det offentlige skolemonopolet og ikke ønskelig å opprettholde særvilkår for kommunal og fylkeskommunal skoledrift. For disse medlemmer er hensynet til elevene det grunnleggende - ikke hensynet til offentlig eierskap eller offentlig ansatte.

Komiteens medlem fra Senterpartiet ønsker en sterk offentlig skole der det er rom for alle, uavhengig av sosiale skillelinjer, funksjonsnivå, etnisk bakgrunn og trosretning. I respekt for foreldrenes rett til å velge opplæring for sine barn utifra egen overbevisning, ønsker Senterpartiet å opprettholde bestemmelsene i privatskoleloven når det gjelder videregående opplæring. Dette medlem mener foreldrenes rett til selv å velge opplæring for sine barn ivaretas tilfredsstillende gjennom gjeldende lovbestemmelser og derigjennom er i overensstemmelse med Norges forpliktelser i henhold til internasjonale konvensjoner. Dette medlem viser til Senterpartiets program der partiet ønsker en videreføring av kravet om at frittstående videregående skoler skal ha et alternativt formål lagt til grunn for sin opplæring. Etter dette medlems oppfatning understreker et slikt krav selve kjernen i foreldreretten, nettopp retten til å velge mellom reelle opplæringsalternativ som i sitt innhold fungerer som supplement til den of-

fentlige skolen, og ikke en rett til å velge mellom skoler som etableres i direkte konkurranse med den offentlige skolen.

Tilsyn

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at forslaget til ny lov om frittstående skoler krever at det legges økt vekt på kontroll og tilsyn med de frittstående skolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen ønsker forsterket tilsyn med alle skoler. Disse medlemmer ønsker også et uavhengig tilsyn, og vil derfor flytte tilsynet fra fylkesmannen til egen avdeling under NOKUT. Disse medlemmer understreker at tilsynet må foregå på den enkelte skole. Disse medlemmer ønsker også at foreldrevalgte representanter skal få en tilsynsrett parallelt med offentlig tilsynsmyndighet.

2.2 Bakgrunn for forslagene

Komiteen viser til Stortingets flertallsvedtak 11. juni 2003:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et lovforslag om godkjenning med rett til tilskudd av private videregående skoler i løpet av vårsesjonen 2004."

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, mener det er viktig at retten til alternativt skolevalg for alle elever i grunnopplæringen blir ivaretatt gjennom lovutvidelsen. Flertallet peker på at valgfrihet vil kunne gi større mangfold i grunnutdanningen og derved også grunnlag for bedre kvalitet i tilbudet til elevene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader foran under pkt. 2.1.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til sine merknader og forslag i forbindelse med behandlingen av lov om frittstående skoler (friskoleloven) i Innst. O. nr. 80 (2002-2003) vedrørende Ot.prp. nr. 33 (2002-2003) og Innst. O. nr. 127 (2002-2003) vedrørende Ot.prp. nr. 80 (2002-2003). Disse medlemmer har det samme syn på godkjenning, tilsyn og finansiering som det ble gitt uttrykk for ved behandling av disse to sakene.

Disse medlemmer er fornøyd med at friskoleloven nå utvides til også å omfatte videregående skoler slik at alle barn i grunnutdanningen behandles

likt. Disse medlemmer vil i denne saken ikke gjenta alle merknader og forslag fra behandlingen av Innst. O. nr. 80 (2002-2003) og Innst. O. nr. 127 (2002-2003), men konsentrere seg om noen viktige forhold.

2.3 Folkerettslige forpliktende avtaler

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, har merket seg at departementet understreker de folkerettslige forpliktende avtaler som Norge er bundet av, og som gir enhver rett til å velge en alternativ skole for sine barn. Gjennom behandling av Innst. O. nr. 80 (2002-2003) og Ot.prp. nr. 33 (2002-2003) er ny lov om frittstående skoler vedtatt slik at foreldre til barn i grunnskolen er blitt sikret denne valgfriheten. Departementets forslag innebærer at denne retten til valgfrihet utvides til videregående skoler og derved vil omfatte alle barn under grunnutdanning i Norge. Flertallet er tilfreds med denne utvidelsen som sikrer likebehandling av alle foreldre med barn i grunnutdanningen og derved også likebehandling av alle elever under utdanning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Regjeringen argumenterer for at lovendringen vil føre til et større samsvar mellom norsk skolelovgivning og internasjonale avtaler som vi er bundet av, blant annet prinsippene om mål for utdanning i FNs barnekonvensjon artikkel 29.1. Det er disse medlemmer dypt uenige i. I artikkel 29.1 punkt D i Barnekonvensjonen står det at barnets utdanning skal ta sikte på

"å forberede barnet til et ansvarlig liv i et fritt samfunn, i en ånd av forståelse, fred, toleranse, likestilling mellom kjønnene, og vennskap mellom alle folkeslag, etniske, nasjonale og religiøse grupper, og personer som tilhører urbefolkninger."

En lovendring som legger til rette for et mer privatisert og segregert skolesystem vil, etter disse medlemmers oppfatning, stride direkte mot denne målsettingen i Barnekonvensjonen. Disse medlemmer mener at lovendringen tvert om vil svekke den grunn- og videregående skolen som en felles møteplass. Mens den offentlige skolen har vært enestående ved at den har vært et felles møtested og en sosialiseringarena der elever fra ulike samfunns- lag og livssituasjoner har lært av og med hverandre, åpner lovendringsforslaget for et langt mer segregert skolesystem, der elever med ulik bakgrunn går på ulike skoler. Det vil etter disse medlemmers oppfatning være svært uheldig, ikke minst i et integreringsperspektiv.

2.4 Krav til innhold og kvalitet

Komiteen viser til at et flertall av høringsinstansene gir sin tilslutning til forslaget om å erstatte krav til formål med krav til innhold og kvalitet når det gjelder godkjenning av frittstående skoler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at krav til formål ble fjernet for frittstående grunnskoler fra og med 1. oktober 2003. Disse medlemmer registrerer at departementet nå foreslår å endre kravet for de videregående skolene fra kravet om formål til krav om innhold og kvalitet, slik at grunnskole og videregående skole har det samme lovverket. Disse medlemmer viser i den forbindelse til det som komiteens medlemmer fra de samme partier uttrykte i forbindelse med behandlingene av friskoleloven (Innst. O. nr. 80 (2002-2003)):

"Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet går imot Regjeringens forslag om å gi private grunnskoler rett til godkjenning og tilskudd fra staten uavhengig av formål. Disse medlemmer mener grunnskolen skal gi alle elever en felles plattform, og har en viktig funksjon som møteplass for barn med ulik bakgrunn. Bare en felles offentlig skole kan sikre et slikt fellesskap og mangfold, og gi alle en god og likeverdig utdanning uavhengig av deres økonomiske, kulturelle, eller religiøse bakgrunn."

Etter disse medlemmers oppfatning er våre internasjonale forpliktelser dekket med gjeldende lovverk. Disse medlemmer kan derfor ikke se at argumentet om å endre privatskoleloven for å fylle våre internasjonale forpliktelser er gyldig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen peker på at når godkjenning skjer etter vurdering av innhold og kvalitet, må også en elev på frittstående videregående skoler kunne foreta omvalg iht. opplæringsloven § 3-1 fjerde ledd uten at fylkeskommunen skal gjøre vedtak om slikt omvalg for eleven, og slik at rett til klageadgang blir ivaretatt gjennom bruk av opplæringslovens § 15-2.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 3-3 fjerde ledd skal lyde:

Opplæringsloven § 3-1 fjerde ledd om omvalg gjeld tilsvarende for elever i videregående skoler som er godkjente etter denne lova."

2.5 Rett til godkjenning

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig

Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, har merket seg at departementet har videreført bestemmelsen om vertskommunens uttalerett og forbeholdet om vesentlige negative konsekvenser for vertskommunen av en etablering av ny frittstående skole til også å gjelde for vertsfylket når friskoleloven utvides til å omfatte videregående skoler.

Flertallet har også merket seg departementets påpekning av at

"det er viktig å finne balansen mellom hensynet til fylkeskommunens muligheter til å ivareta oppgavene som følger av opplæringslovens § 13-3, og hensynet til muligheten for å etablere frittstående videregående skoler."

Flertallet viser til departementets påpekning av de folkerettslige forpliktende avtaler som har betydning for grunnopplæringen i Norge tydeliggjort i to prinsipper; foreldres rett til å sikre utdanning for sine barn i samsvar med egen overbevisning og foreldres rett til å velge andre skoler for sine barn enn de som er opprettet av offentlig myndighet.

Flertallet legger til grunn at offentlig godkjenning myndighet tydelig vektlegger behovet for balanse mellom videregående skoler drevet av det offentlige og frittstående videregående skoler ved behandling av søknader om oppretting av nye frittstående skoler.

Flertallet mener det er på denne måten foreldres grunnleggende rettigheter til valg når det gjelder barns utdanning, best kan sikres iht. folkerettslige forpliktelser.

Flertallet understreker at fylkeskommunal uttalelse ikke innebærer en fylkeskommunal vetorett ved behandling av søknader om etablering av frittstående videregående skoler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at fylkeskommunenes uttalelse skal tillegges avgjørende vekt, dersom etablering av private videregående skoletilbud vil medføre negative konsekvenser for fylkeskommunen. Det er fylkeskommunen som har det helhetlige ansvaret for tilbud, strukturering og planlegging av all videregående opplæring, og disse må derfor sikres stor grad av innflytelse når det gjelder etablering av private videregående skoler. Opprettelser av nye privatskoler vil kunne gi flere negative følger for det vertsfylket de etablerer seg i. Blant annet vil det kunne true eksistensen til andre videregående skoler i fylket eller deler av opplæringstilbudet deres. I distriktene kan det også føre til at flere av elevene må flytte på hybel. Disse medlemmer mener derfor at vertsfylket må ha stor og reell innflytelse på godkjenning av pri-

vatskolesøknader. Uten reell innflytelse vil det være umulig for fylkeskommunen å forvalte ansvaret for den videregående opplæringen på en fullgod måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen ønsker primært ikke å gi vertskommune eller vertsfylke innsigelsesrett i forbindelse med søknad om etablering av frittstående skole. Disse medlemmer vil understreke dette gjennom selve lovteksten og fremmer derfor følgende forslag:

"§ 2-1 andre ledd skal lyde:

Vertskommunen kan gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

§ 2-2 andre ledd skal lyde:

Vertsfylket kan gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka."

Om ansvaret for lære plasser

Komiteen har merket seg forslaget om meldeplikt til elevens hjemkommune om behov for lære plass ved inntak på VKI. Komiteen forutsetter at frittstående videregående skoler aktivt arbeider for å etablere praksis plasser og lære plasser for egne elever i samarbeid med fylkeskommunen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at fylkeskommunene i dag sliter med å skaffe et tilstrekkelig antall lære plasser. Det har vært en sterk elevvekst i yrkesopplæringen, og det forventes en ytterligere vekst i de kommende årene. Dette vil kunne gi en dramatisk mangel på lære plasser. Dersom det ikke iverksettes tiltak, er det anslått at vi vil mangle 6 000 lære plasser innen 2008.

Disse medlemmer mener at private aktører som oppretter videregående yrkesutdanninger, skal ha et klart og selvstendig ansvar for å skaffe og formidle lære plasser for sine elever. I dag er det fylkeskommunene som har ansvar for å koordinere formidlingen av lære plasser. Disse medlemmer mener fylkeskommunen skal ha oversikt over hvilke lære plasser som fins i fylket og være informert om behovet for lære plasser til enhver tid. Men disse medlemmer mener fylkeskommunen ikke skal belastes med merarbeid med å skaffe og formidle lære plasser knyttet til private utdanningstilbud. Disse medlemmer mener videre at det offentlige kun skal yte statstilskudd til private videregående utdanninger som garanterer og tilrettelegger for fullverdige utdanningsløp fra skole til bedrift.

2.6 Godkjenning av internasjonale videregående skoler etter en konkret vurdering

Komiteen slutter seg til departementets konklusjon om at internasjonale videregående skoler i Norge kan godkjennes med rett til offentlig tilskudd. Komiteen forutsetter som departementet at slike skoler er åpne for alle, at også andre undervisningsspråk enn engelsk kan godkjennes, at skolen tilbyr tilfredsstillende norskopplæring, og at norske myndigheter kan føre tilsyn med slike skoler.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at norske videregående skoler i utlandet har fått en tilsvarende betinget mulighet for godkjenning i departementets forslag. Flertallet peker på at det vil være snakk om få skoler og små skoler, men at norske videregående skoler i utlandet likevel vil kunne ha stor betydning for norske foreldre med barn som av ulike grunner bor og/eller arbeider i utlandet. Flertallet mener at en norsk videregående skole i utlandet noen steder bør kunne være et alternativ til bruk av internasjonal eller nasjonal skole i landet der norske foreldre og norske barn oppholder seg.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og representanten Simonsen, legger til grunn at norske frittstående skoler i utlandet så langt det er praktisk mulig behandles på samme måte som frittstående skoler i Norge og slik at godkjenning gir samme rett til offentlig støtte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen mener at retten til godkjenning også må gjelde norske frittstående videregående skoler i utlandet, internasjonale frittstående videregående skoler i Norge og frittstående videregående skoler opprettet for funksjonshemmede. Denne retten bør bli klargjort i lov og ikke som foreslått basert på mulighet for godkjenning etter departementets vurdering. Lov om frittstående skoler har jo nettopp til hensikt å likebehandle ikke-offentlige skoler og komme bort fra skjønsmessig og/eller politisk behandling av den enkelte søker. Disse medlemmer viser til forslag til endret § 2-2 tredje ledd nedenfor.

2.7 Voksnes adgang til å få tilbud i frittstående videregående skoler

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, peker på at lovfestet rett for voksne til videregående opplæring gjelder for voksne som er født før 1. januar 1978. Flertallet viser til at departemen-

tet i St.meld. nr. 30 (2003-2004) varslet en gjennomgang av voksnes rett til videregående opplæring. Denne gjennomgangen er igangsatt, og flertallet imøteser resultatet av dette arbeidet. Flertallet ber departementet komme tilbake til Stortinget med en sak som drøfter disse resultatene.

Flertallet viser til forslaget fra Regjeringen om at voksne søkere uten rett til videregående opplæring ikke skal kunne tas inn som elever på frittstående videregående skoler. Flertallet legger imidlertid til grunn at denne endringen ikke skal gjelde eksisterende frittstående videregående skoler som etter sin godkjenning i dag kan ta inn voksne søkere uten rett til videregående opplæring. Det faktiske antallet voksne elever uten rett skoleåret 2004/2005 legges til grunn. Etter flertallets syn bør disse skolene fortsatt kunne ha voksne elever uten rett til videregående opplæring, og motta tilskudd for disse elevene. Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at eksisterende frittstående videregående skoler som etter sin godkjenning pr. 2004 kan ta inn voksne søkere uten rett til videregående opplæring, fortsatt kan gjøre dette. Det faktiske antallet voksne elever uten rett skoleåret 2004/2005 legges til grunn for inntak og tilskudd."

Flertallet føyer i den forbindelse til en forskriftshjemmel i § 3-1 femte ledd om at departementet kan gi forskrifter om inntak av voksne søkere uten rett til videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at retten til videregående opplæring etter opplæringsloven er begrenset til ungdom mellom 16 og 19 år, samt voksne født etter 1978 som ikke har fullført videregående opplæring. Disse medlemmer mener at friskoleloven skal legge samme definisjon til grunn for hvilke elever det skal kunne gis statstilskudd til. Det vil være prinsipielt uheldig om en i friskoleloven undergraver prioriteringen i opplæringsloven ved å gi statstilskudd for voksne uten rett til videregående opplæring når de er elever i frittstående videregående skoler. Disse medlemmer viser til at en slik praksis vil føre til at fylkeskommunen vil få trekk i rammetilskuddet for elever som ikke er prioritert gjennom individuelle rettigheter i opplæringsloven. Det er heller ikke lagt inn tilskudd til fylkeskommunene i det generelle rammetilskuddet for elever som ikke har rett. Disse medlemmer mener at om en vil utvide retten til videregående opplæring, må dette skje på grunnlag av en prinsipiell vurdering. Skal en slik utvidelse få betydning for voksne

som har behov for en ny sjanse, må dette også omfattes fylkeskommunen.

Disse medlemmer er enig med departementet i at elever uten rett ikke skal utløse tilskudd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen vil inntil sak om voksnes mulighet til å skaffe seg videregående utdanning er behandlet, sikre eksisterende og tilsvarende ordninger gjennom lovverket. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 2-2 tredje ledd skal lyde:

Retten til godkjenning, jf. første og andre ledd, gjeld også norske frittstående videregående skolar i utlandet, internasjonale frittstående videregående skolar i Noreg og frittstående videregående skolar oppretta for funksjonshemma. Skolar oppretta for vaksne kan etter søknad godkjennast særskilt etter ei samla vurdering. Før ein internasjonal frittstående videregående skole, ein videregående skole for funksjonshemma eller skolar for vaksne blir godkjend, kan vertsfylket gi fråsagn i saka.

§ 2-2 nytt femte ledd skal lyde:

Eksisterande skolar godkjende og drevne for vaksne både med og utan rett kan oppretthaldast med tilskot ut fra den godkjenninga dei har.

Nåværende femte, sjette og syvende ledd blir sjette, syvende og nytt åttende ledd.

§ 3-1 andre ledd skal lyde:

Ved inntak til frittstående videregående skolar skal ungdom med rett til videregående opplæring etter opplæringslova § 3-1 prioriterast føre vaksne søkjarar med rett til videregående opplæring etter opplæringslovas § 4-3. Vaksne utan rett til opplæring etter opplæringslova kan takast inn, men prioriterast etter vaksne med rett til videregående opplæring. Skolar for funksjonshemma og skolar godkjende for vaksne kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett. Den frittstående skolen skal vurdere realkompetansen til ein vaksen søkjar før han eller ho kan takast inn som elev. Den frittstående skolen skal også kunne delta i yrkesprøvingarbeidet innafør dei studieretningane som skolen er godkjend for. Norske frittstående videregående skolar i utlandet kan ikkje ta inn vaksne."

Disse medlemmer vil subsidiært slutte seg til regjeringspartienes merknad om at eksisterende frittstående videregående skoler som etter sin godkjenning i dag kan ta inn voksne søkere uten rett til

videregående opplæring, fortsatt skal kunne gjøre det.

Skoler for funksjonshemmede

Komiteen viser til behandling av Ot.prp. nr. 33 (2002-2003) i Innst. O. nr. 80 (2002-2003) vedrørende skoler for funksjonshemmede, og gjentar at skoler godkjent etter tilskudsregel nr. 1 (offentlig tilskudd til grunnskoler for funksjonshemmede) og nr. 2 (offentlig tilskudd til videregående skoler for funksjonshemmede) i den tidligere lov nr. 73 av 1985 (privatskoleloven) etter lovendringen i denne saken fortsatt skal være godkjent og får videreført og uendret finansiering iht. § 6-6. I tråd med komiteens ovenstående merknader om voksnes inntak til videregående opplæring understreker komiteen at skoler for funksjonshemmede som i dag er godkjent og som i dag tar inn voksne elever uten rett til videregående opplæring, fortsatt kan gjøre det og med finansiering etter § 6-6 i friskoleloven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, peker på at når det gjelder læreplaner, må videregående skoler for funksjonshemmede kunne få godkjent planer som sikrer at skolens elever får opplæring tilpasset sin spesielle situasjon. Flertallet legger til grunn at videregående skoler for funksjonshemmede etter søknad kan få godkjent læreplaner som tar utgangspunkt i elevgruppens evner og forutsetninger og som sikrer elevenes faglege nivå med tanke på senere yrkesvalg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil understreke at skoler for funksjonshemmede elever må utvikle egne opplæringstilbud til elevene med utgangspunkt i de ulike læreplanene for videregående opplæring. Eleven skal ha tilpasset opplæring. For mange elever betyr det at det må sys egne opplæringsløp som bygges opp av moduler fra læreplanene. Disse medlemmer vil understreke at målet må være at opplæringen skal føre fram til fullført fagutdanning eller til kompetanse på lavere nivå som lærekandidat. Disse medlemmer vil understreke at det er skolene på grunnlag av den generelle godkjenningen, som skal utvikle opplæringstilbudene for den enkelte elev.

Realkompetansevurdering

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, er enige i at det fortsatt er fylkeskommunene som skal ha ansvaret for realkompetansevurderinger

av voksne, også når det gjelder voksne som tas inn som elever på friskoler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen mener fylkeskommunen ikke skal ha monopol på denne oppgaven og vil gi frittstående videregående skoler myndighet til selv å vurdere realkompetanse.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, vil peke på at med de alminnelige reglene om delegering av myndighet er det ikke er noe i veien for at fylkeskommunen delegerer myndigheten til å vurdere realkompetanse til en friskole. Dette må imidlertid gjøres under den klare forutsetning at det er fylkeskommunen som har ansvaret, noe som blant annet betyr at fylkeskommunen må ha instruksjonsmyndighet overfor friskolen.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, forutsetter at fylkeskommunene skiller mellom forvaltningsoppgaver og driftsoppgaver. Fylkeskommunene har en plikt til å foreta realkompetansevurderinger fortløpende, og dette flertallet forutsetter at voksne som ønsker et offentlig opplæringstilbud, ikke favoriseres framfor dem som ønsker inntak på en friskole.

2.8 Skolepenger og tilskuddsgrunnlaget

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til forslaget om at skolepengene ikke skal utgjøre mer enn 15 pst. av tilskuddsgrunnlaget. Etter flertallets syn bør det være rom for skolene til å kunne gi søskenmoderasjon. Beregningene knyttet til skolepengenes størrelse bør derfor ikke knyttes direkte opp mot den enkelte elev, men åpne for at det i rimelig utstrekning kan gis søskenmoderasjon. Flertallet vil imidlertid understreke at en rundere forståelse av bestemmelsen ikke må innebære at størrelsen på skolepengene for enkeltelever blir urimelig høye, og viser spesielt til lovens formålsbestemmelse i § 1-1 første ledd og kravet om at skolene skal være åpne for alle, jf. § 3-1 første ledd. Samme mulighet gjelder for frittstående skolars bruk av friplass der noen elever ikke betaler eller delvis betaler skolepenger, og slik at elever som ikke betaler skolepenger også telles med i elevtallet som gir grunnlag for offentlig støtte.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, legger til grunn at forslaget i § 6-4 tredje ledd innebærer en videreføring av gjeldende bestemmelse om at departementet etter søknad fra en friskole kan godkjenne høyere skolepenger.

For dette flertallets syn er det et grunnleggende prinsipp i friskoleloven, som i den tidligere privatskoleloven, at friskolene skal være åpne for alle.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet støtter departementet i at det skal være en maksimumsgrense for skolepenger på 15 pst. av tilskuddsgrunnlaget. Disse medlemmer mener i den forbindelse at de frittstående skolene ikke skal ha mulighet til å søke om høyere skolepenger, fordi dette i realiteten vil bryte med prinsippet om at skolene skal være åpne for flest mulig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen peker på at bestemmelsene om at skolepenger ikke kan utgjøre mer enn 15 pst. av det tilskuddsgrunnlaget som Stortinget fastsetter, kan gjøre det vanskelig for frittstående skoler basert på anerkjente pedagogiske alternativer å gjennomføre sitt pedagogiske opplegg. Disse medlemmer peker på at slike alternativer ikke har motstykke i tilsvarende offentlig skole, og at offentlig skole derfor heller ikke kan brukes som sammenligningsgrunnlag. Disse medlemmer vil også gi slike frittstående skoler en mulighet til å søke om å få godkjent høyere skolepenger.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 6-2 tredje ledd nytt femte punktum skal lyde:

Det same gjeld for skolar som har eit anerkjent fagleg-pedagogisk alternativ med dokumenterte meirkostnader ut frå dette.

Nåværende femte punktum blir nytt sjettem punktum."

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet ønsker en annen finansieringsmodell for grunnutdanning basert på at staten betaler skolepenger (stykkpris) direkte til den skolen eleven selv velger. En rekke forslag fra Fremskrittspartiet om å innføre en slik modell er blitt avvist av de øvrige partiene. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke fremme slikt forslag på nytt i denne saken.

Disse medlemmer peker på at når frittstående skoler krever skolepenger etter lovens bestemmel-

ser og begrensninger, bør både driftsutgifter og kapitalutgifter telle med når det vurderes om offentlige tilskudd dekker skolens reelle utgifter. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utvide tilskuddsgrunnlaget til frittstående skoler til også å omfatte kapitalutgifter fra og med skoleåret 2005/2006."

Disse medlemmer mener videre at offentlige og frittstående skoler skal likebehandles også når det gjelder finansiering innenfor dagens gjeldende finansieringssystem og fremmer derfor følgende forslag:

"I § 6-1 endres samtlige tilskuddssatser til frittstående grunnskoler fra 85 % til 100 %.

§ 6-3 andre ledd nr. 1 første punktum skal lyde:

For vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2, blir 100 % av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot.

§ 6A-8 første ledd første punktum skal lyde:

For skolar godkjende etter § 6A-1 blir 100 % av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot."

2.9 Andre endringer

Komiteen ønsker å gi skoler som driver virksomhet som ikke er omfattet av friskoleloven, adgang til etter søknad å kunne drive slik virksomhet uten å måtte opprette et eget rettssubjekt for denne virksomheten. Det er en forutsetning at den aktuelle virksomheten må være nært knyttet til skolevirksomheten. Videre vil det være en forutsetning at det er skoledriften som er hovedvirksomheten, og at den aktuelle virksomheten bare utgjør en mindre del av denne. Eksempler på slik virksomhet kan være gartnerivirksomhet, oppdrett eller annen virksomhet, praksisopplæring og opplæring av andre enn de som kan tas inn som elever på skolen, jf. lovens § 3-1 etc.

Komiteen foreslår et nytt andre ledd i § 1-4 om at departementet etter søknad kan gjøre unntak for virksomhet som er nært knyttet til skolevirksomheten og som utgjør en mindre del av den totale virksomheten.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har det syn at alle skoler, enten de er offentlige eller frittstående, må være i stadig utvikling og fungere godt i forhold til nærmiljø og samfunn for øvrig. Dette krever systematisk utprøvningsarbeid av nye pedagogiske og organisatoriske løsninger. Flertallet mener det bør legges bedre til rette for slik skoleut-

vikling for friskolene. Slikt utviklingsarbeid bør også kunne inkludere prøveprosjekter på områder som reguleres av friskoleloven. Flertallet viser til hjemmelen for å drive forsøksvirksomhet i opplæringsloven § 1-4 når det gjelder de offentlige skolene, og vil foreslå en likelydende bestemmelse i en ny § 1-5 i friskoleloven:

"Departementet kan etter søknad frå ein frittstående skole gi løyve til at det blir gjort avvik frå lova og forskriftene etter lova i samband med tidsavgrensa pedagogiske eller organisatoriske forsøk."

Komiteen viser til at det har vært flere tvister mellom skoler og elever om forståelse av avtalen som er inngått om skoleplass ved avbrudd før og etter skolestart. Komiteen er kjent med at Forbrukerombudet har utarbeidet retningslinjer for hvordan slike avtaler bør utformes. Med et stort antall aktører er det lett at mange overser og ikke tar i bruk standardavtalene. Dette har ført til at innbetalt skoleavgift i noen tilfeller ikke er blitt refundert sjøl om skoleplassen ikke blir benyttet. Komiteen mener det er viktig at avtaler om skoleplass har klare bestemmelser om hva om skal skje dersom en elev ombestemmer seg og ikke benytter en tildelt skoleplass.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, har merket seg at departementet vil innføre frist for å søke godkjenning etter friskoleloven basert på forskrift. Flertallet er opptatt av at behandlingstid for søknader ikke blir for lang. Flertallet slutter seg likevel til forslaget under den forutsetning at samlet behandlingstid for søknader i første omgang ikke overstiger 12 måneder, og slik at søkere som får godkjent sin søknad, også får rimelig tid til å gjøre dette kjent for foreldre og elever før oppstart av nytt skoleår. Flertallet forutsetter at departementet arbeider for å sikre en målsetning om at behandlingstiden på nye søknader skal være kortere enn 12 måneder.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er enig med departementet i at det bør settes frister for søknader om godkjenning. Skal fylkeskommunenes uttalerett ha noen verdi, er det viktig at søknadene kan sees i sammenheng og vurderes mest mulig samlet for å kunne se konsekvensene for det fylkeskommunale tilbudet. Disse medlemmer har tillit til at departementet foretar de vurderinger som er nødvendige og bruker den tid som trengs, og ser ingen grunn til å lage egne regler for saksbehandlingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, mener at den enkelte friskole skal være en juridisk enhet, med et tilhørende ansvarlig styre. Flertallet er opptatt av at forbudet mot utbytte understrekes og videreføres.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, viser til at skolens styre skal oppnevnes i samsvar med det rettsgrunnlaget skolen blir drevet etter, eksempelvis stiftelsesloven eller aksjeloven. Flertallet mener dette bør komme tydeligere fram i lovteksten, og foreslår derfor en tilføyelse i § 5-1 første ledd i tråd med dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen mener at frittstående skoler må kunne opprette egne avdelinger uten etablering av selvstendig juridisk enhet for hver avdeling.

Disse medlemmer har merket seg departementets begrunnelse for å endre friskolelovens bestemmelser om styre i § 5-1. Disse medlemmer ønsker å understreke eiers mulighet til å fastlegge antall styremedlemmer og varamedlemmer samt å videreføre muligheten for at to eller flere skoler med departementets godkjenning kan ha felles styre. I tråd med at disse medlemmer åpner for at en frittstående skole kan opprette egne avdelinger, åpner disse medlemmer også for at slike avdelinger kan ha egne driftsstyrer.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"§ 5-1 første ledd, nytt andre og tredje punktum skal lyde:

Styret er valt av eigaren, som fastset kor mange medlemmer og varamedlemmer styret skal ha. Med samtykke frå departementet kan to eller fleire skolar har sams styre.

Nåværende andre punktum blir nytt fjerde punktum."

Komiteen ønsker å endre henvisningen i § 4-2 fjerde ledd siste punktum, fra arbeidsmiljølova kap. 10A og 10B til arbeidsmiljølova § 54D.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, ønsker snarlig ikrafttredelse for å legge til rette for at frittstående skoler som tar sikte på oppstart fra starten på skoleåret 2004/2005 får mulighet

til det. Flertallet foreslår derfor at loven skal tre i kraft 1. desember 2004.

2.10 Yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler

Komiteen har merket seg synspunkter om at lovforslaget kan gi uklarhet mellom fagskoler og fagskolelov på den ene side og frittstående videregående skoler og friskolelov på den annen side fordi førstnevnte ikke har godkjenningsordning med tilhørende rett til statlig finansieringsordning.

Komiteen viser til sine merknader i Innst. O. nr. 78 (2002-2003) i forbindelse med behandling av Ot.prp. nr. 32 (2002-2003) angående lov om fagskoleutdanning, og spesielt til følgende:

"Komiteen har registrert at søkningen til bl.a teknisk fagskole har gått ned de senere år. Dette står i sterk kontrast til undersøkelser som viser at Norge i fremtiden vil ha et økt behov for personer med korte yrkesrettede utdanninger. Samspill mellom utdanningstilbyderne og arbeidslivet må bedres, og komiteen vurderer det slik at dette naturlig kan skje ved et aktivt samarbeid om kvalitetssikringen av disse utdanningene. Komiteen mener at en mer aktiv markedsføring og en avklaring av finansieringen som kan sikre økonomisk forutsigbarhet vil kunne virke positivt på søkningen til denne utdanningen.

Komiteen viser til at utdanning ved fagskolene skal være et alternativ til høyere utdanning og skal synliggjøre kortere yrkesrettede utdanninger som et reelt alternativ til de lengre utdanningsløpene ved høyskolene og universitetene. Utdanningen skal bidra til å sikre arbeidsmarkedet kompetanse innenfor yrkesfagene utover det som videregående skole gir. Komiteen viser til at det er et bredt spekter av utdanninger som vil kunne defineres inn som fagskole. Et sentralt mål for all utdanning på dette nivået må være å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy faglig og yrkesetisk standard. For de fleste lengste utdanningene (2 år) må målet være å gi kompetanse til arbeid og oppgaver på ledernivå innenfor privat, offentlig og tredjesektor."

Komiteen påpeker at det ikke foreligger slik avklaring av finansieringen og følgelig heller ikke avklaring mht. økonomisk forutsigbarhet for de fagskoler som nå har søkt om godkjenning etter fagskoleloven og som nå er i ferd med å få sine søknader vurdert.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, finner det naturlig at fagskolene som nå har fått en plassering i utdannings-systemet gjennom et eget lovverk, også får en finansieringsordning som gir en egnet fordeling mellom offentlige og private ytelser.

Komiteen viser til at lovutkastet lovteknisk samler alle bestemmelser som gjelder skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved offentlige videregående skoler.

Opplæringsloven som omfatter offentlige skoler, definerer videregående opplæring til at den skal gi studiekompetanse, yrkeskompetanse eller kompetanse på lavere nivå, jf. § 3-3.

Komiteen viser også til lov om fagskoleutdanning. Fagskolene er etablert som et utdanningstilbud som skal gi kortere yrkesrettede utdanninger som bygger på fullført videregående opplæring, jf. lovens § 1. Med lov om fagskoler fikk man et sammenhengende opplæringssystem fra grunnskole til universitet og høyskoler, med fagskolene som forvaltere av den praktiske opplæringen etter videregående opplæring.

Utdanninger som etter objektive kriterier ligger på samme nivå, kan nå bli godkjent etter to ulike lover, og komiteen ser at dette kan skape uklarhet. Fagskolenes status og plass i utdanningssystemet ble gitt gjennom innføringen av lov om fagskoler og friskoler.

Komiteen ber departementet vurdere om all yrkesrettet utdanning ut over videregående opplæring bør forankres i fagskoleloven. På den måten vil man få et ryddig system og et oversiktlig system både for tilbydere og studenter.

Komiteen ber departementet legge frem egen sak for Stortinget i løpet av 2005 med en avklaring av finansieringsordningen for alle godkjente fagskoler og med avklaring av forholdet mellom videregående skoler og fagskoler i tråd med komiteens merknader om disse to forhold.

Komiteen viser til at alle forskrifter og rutiner for godkjenning av fagskoletilbud var ferdig utarbeidet sommeren 2004. NOKUT har nå til behandling om lag 20 søknader om godkjenning. Under forutsetning av at disse søknadene inneholder komplette opplysninger og holder høy nok faglig kvalitet, vil de første tilbudene bli godkjent i november 2004. Deretter godkjennes søknadene fortløpende. Noen av søknadene kommer fra skoler som allerede mottar tilskudd etter lov om friskoler. Søkere som får NOKUT-godkjenning for sitt tilbud, og som ikke har offentlig støtte, har etter fagskoleloven adgang til å søke om det.

Komiteen viser til at komiteen i Innst. O. nr. 78 (2002-2003) presiserte at

"Komiteen slutter seg til departementets forslag som legger til grunn at utdanningstilbud som i dag mottar offentlig tilskudd etter privatskoleloven, beholder dette ved eventuell godkjenning etter lov om fagskoleutdanning. Dette må etter komiteens oppfatning også inkludere muligheter for støtte til fornyelse og utvikling av disse utdanningstilbudene."

Videre viser komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, til at medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet,

Venstre og representanten Simonsen i samme innstilling understreket at

"... også nye skoler som blir godkjent etter privatskoleloven § 3 d) og e), skal behandles på samme måte som godkjente skoler i dag."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen har merket seg at bestemmelser om videregående skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlig skole, har fått egne bestemmelser i nytt kapittel 6A. Disse medlemmer peker på at slike skoler bør kunne utarbeide egne vilkår for inntak for å kunne sikre at elever kan gjøre seg nytte av den yrkesrettede opplæringen som skolen gir, der det også kan settes andre vilkår enn de som gjelder i offentlig videregående skole.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 6A-3 nytt første og andre ledd skal lyde:

Skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for dei som fyller vilkåra for inntak. Desse vilkåra skal framgå av inntaksreglementet til skolen. Andre vilkår for inntak enn dei som gjeld i offentlege vidaregåande skolar, kan setjast for å sikre at elevane kan gjere seg nytte av den yrkesretta opplæringa skolen gir.

Skolane kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring.

§ 6A-3 tredje ledd første punktum skal lyde:

Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser vilkåra for inntak og prioriteringa av søkjarane, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen."

2.11 Økonomiske og administrative konsekvenser

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, forutsetter at det skjer en likebehandling av offentlige og frittstående skoler med hensyn til informasjon og inntaksprosedyrer, blant annet ved at søkerne til videregående skoler kan få oversikt over alle videregående skoler. Fylkeskommunene må skille mellom sine forvaltningsoppgaver og driftsoppgaver. Flertallet forutsetter at departementet følger utviklingen for å sikre likebehandling og ikke-diskriminerende praksis mellom offentlige og frittstående skoler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet reagerer skarpt på hvordan Regje-

ringen forvalter det overordnede ansvaret for det videregående opplæringsstilbudet. I proposisjonen uttales det at:

"I tiden fram til 2009 er det forventet en vekst i antall unge med rett til videregående opplæring med om lag 20 prosent på landsbasis. En vekst i antall elever i frittstående skoler kan spare fylkeskommunen for investeringer og utstyr."

De neste årenes elevtallsvekst har lenge vært kjent, uten at Regjeringen har vært villig til å foregripe utviklingen med økte investeringer og finansiering. Å bruke flere etableringer av private skoler som middel for å imøtekomme elevtallsveksten kan etter disse medlemmers oppfatning ikke forstås som annet enn en stor offentlig ansvarsfraskrivelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen peker på at nødvendig kapasitet innenfor videregående utdanning etter disse medlemmers syn best sikres gjennom en finansieringsordning der statlige penger følger eleven og der det offentlige ikke er eneste/dominerende aktør innenfor drift av videregående skoler. Disse medlemmer understreker spesielt at ved en slik finansieringsmodell vil finansieringen være innrettet mot behovet for plasser og ikke innrettet etter rammetilskudd til fylkeskommunen.

Disse medlemmer peker på godkjenningsordning for frittstående skoler med tilhørende rett til offentlig tilskudd kan øke antall slike skoler. Disse medlemmer understreker betydningen av klare forskrifter for frittstående skolars virksomhet for å sikre at skolene forstår regelverket og for at tilsyn med virksomheten på den enkelte skole er basert på felles og lik forståelse av regelverket hos tilsynsmyndighet. Disse medlemmer legger til grunn at både den enkelte skole og departementet har god dokumentasjon knyttet til godkjenning av - og rapportering fra - den enkelte skole.

Disse medlemmer peker på at elevtelling i offentlige og frittstående skoler bør baseres på samme tellesystem for å sikre korrekt tallgrunnlag for utregning av normalsats og sikre sammenlignbare tall.

Disse medlemmer peker på at i forbindelse med den generelle kompensasjonsordning for merverdiavgift som trådte i kraft 1. januar 2004, jf. lov av 12. desember 2003 nr. 108 (kompensasjonsloven), synes det å fremgå av Finansdepartementets prinsipputtalelse til forskrift nr. 117 at utleier av fast eiendom vil bli behandlet på ulik måte ved utleie til hhv. offentlig og privat skole. Disse medlemmer forutsetter at regelverk for kompensasjon av merverdiavgift om nødvendig justeres for å sikre full likebehandling ved utleie av bygg til skoledrift.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag der videregående opplæring i friskoleloven defineres på samme måte som i opplæringsloven.

Forslag fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen:

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova) gjøres følgende endringer:

Forslag 2

§ 2-1 andre ledd skal lyde:

Vertskommunen kan gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

§ 2-2 andre ledd skal lyde:

Vertsfylket kan gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

Forslag 3

§ 2-2 tredje ledd skal lyde:

Retten til godkjenning, jf. første og andre ledd, gjeld også norske frittstående vidaregåande skolar i utlandet, internasjonale frittstående vidaregåande skolar i Noreg og frittstående vidaregåande skolar oppretta for funksjonshemma. Skolar oppretta for vaksne kan etter søknad godkjennast særskilt etter ei samla vurdering. Før ein internasjonal frittstående vidaregåande skole, ein vidaregåande skole for funksjonshemma eller skolar for vaksne blir godkjend, kan vertsfylket gi fråsagn i saka.

§ 2-2 nytt femte ledd skal lyde:

Eksisterande skolar godkjende og drevne for vaksne både med og utan rett kan oppretthaldast med tilskot ut fra den godkjenninga dei har.

Nåværende femte, sjette og syvende ledd blir sjette, syvende og nytt åttende ledd.

§ 3-1 andre ledd skal lyde:

Ved inntak til frittstående vidaregåande skolar skal ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 prioriterast føre vaksne søkjarar med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslovas § 4-3. Vaksne utan rett til opplæring etter opplæringslova kan takast inn, men prioriterast etter vaksne med rett til vidaregåande opplæring. Skolar for funksjonshemma og skolar godkjende for

vaksne kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett. Den frittstående skolen skal vurdere realkompetansen til ein vaksen søkjar før han eller ho kan takast inn som elev. Den frittstående skolen skal også kunne delta i yrkesprøvingsarbeidet innfor dei studieretningane som skolen er godkjend for. Norske frittstående vidaregåande skolar i utlandet kan ikkje ta inn vaksne.

Forslag 4

§ 3-3 fjerde ledd skal lyde:

Opplæringsloven § 3-1 fjerde ledd om omval gjeld tilsvarande for elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova.

Forslag 5

§ 5-1 første ledd nytt andre og tredje punktum skal lyde:

Styret er valt av eigaren, som fastset kor mange medlemmer og varamedlemmer styret skal ha. Med samtykke frå departementet kan to eller fleire skolar har sams styre.

Nåværende andre punktum blir nytt fjerde punktum.

Forslag 6

§ 6-2 tredje ledd nytt femte punktum skal lyde:

Det same gjeld for skolar som har eit anerkjent fagleg-pedagogisk alternativ med dokumenterte meirkostnader ut frå dette.

Nåværende femte punktum blir nytt sjetten punktum.

Forslag 7

I § 6-1 endres samtlige tilskuddssatser til frittstående grunnskolar fra 85 % til 100 %.

§ 6-3 andre ledd nr. 1 første punktum skal lyde:

For vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2, blir 100 % av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot.

§ 6A-8 første ledd første punktum skal lyde:

For skolar godkjende etter § 6A-1 blir 100 % av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot.

Forslag 8

§ 6A-3 nytt første og andre ledd skal lyde:

Skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for dei som fyller vilkåra for inntak. Desse vilkåra skal framgå av inntaksreglementet til skolen. Andre vilkår for inntak enn dei som gjeld i offentlege vidaregåande skolar, kan setjast for å sikre at

elevane kan gjere seg nytte av den yrkesretta opplæringa skolen gir.

Skolane kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring.

§ 6A-3 tredje ledd første punktum skal lyde:

Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser vilkåra for inntak og prioriteringa av søkjarane, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen utvide tilskuddsgrunnlaget til frittstående skolar til også å omfatte kapitalutgifter fra og med skoleåret 2005/2006.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slike

vedtak:

A.

vedtak til lov

om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar

I

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (frikolelova) blir det gjort følgende endringer:

§ 1-4 nytt andre ledd skal lyde:

Departementet kan etter søknad gjere unntak frå første ledd for verksemd som er nært knytta til skoleverksemda og som utgjør ein mindre del av den totale verksemda.

Ny § 1-5 Forsøksverksemd skal lyde:

Departementet kan etter søknad frå ein frittstående skole gi løyve til at det blir gjort avvikt frå lova og forskriftene etter lova i samband med tidsavgrensa pedagogiske eller organisatoriske forsøk.

§ 2-1 nytt sjetten ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknad om godkjenning av ein frittstående grunnskole.

§ 2-2 skal lyde:

§ 2-2 Godkjenning av vidaregåande skolar

Frittstående vidaregåande skolar som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlege tilskot.

Retten til godkjenning gjeld berre dersom etableringa av skolen ikkje vil medføre vesentlege negative konsekvensar for vertsfylket. Vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

Retten til godkjenning, jf. første og andre ledd, gjeld ikkje norske frittstående vidaregåande skolar i utlandet, internasjonale frittstående vidaregåande skolar i Noreg og frittstående vidaregåande skolar oppretta for funksjonshemma. Departementet kan likevel, etter ei samla vurdering, godkjenne slike skolar. Før ein internasjonal frittstående vidaregåande skole eller ein vidaregåande skole for funksjonshemma blir godkjend, skal vertsfylket gi fråsegn i saka.

Frittstående skolar som har til formål å gi vidaregåande yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar, kan godkjennast etter reglane i kapittel 6A.

Skolen må være registrert i Einingsregisteret, jf. lov 3. juni 1994 nr. 15, eller i tilsvarende register.

For skolar som er godkjende etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, tek femte ledd til å gjelde frå det tidspunktet departementet fastset.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknad om godkjenning av ein frittstående vidaregåande skole.

§ 2-3 skal lyde:

§ 2-3 Innhald og vurdering

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Frittstående skolar skal anten følge den læreplanen som gjeld for offentlege skolar, eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane jamgod opplæring, jf. opplæringslova § 2-1 første ledd og § 3-4 første ledd. Ellers har skolen sin *underservisningsfridom*.

Departementet kan gi forskrifter om vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

§ 2-4 andre ledd skal lyde:

Opplæringslova kapittel 9A gjeld også for skolar godkjende etter lova her. *Departementet er klageinstans*.

§ 3-1 skal lyde:

§ 3-1 Inntak av elevar

Dei frittstående skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for alle som fyller vilkåra for inntak i offentlege skolar. Dette gjeld òg norske skolar i utlandet og internasjonale skolar i Noreg.

Ved inntak til frittstående vidaregåande skolar skal ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 prioriterast føre vaksne søkjarar med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 4A-3. Skolar for funksjonshemma kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring. Heimfylket skal vurdere realkompetansen til ein vaksen søkjar før han eller ho kan takast inn som elev ved ein frittstående vidaregåande skole. Norske frittstående vidaregåande skolar i utlandet kan ikkje ta inn vaksne.

Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser prioriteringa av søkjarar, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen. Reglementet skal innehalde reglar for prioritering ut frå saklege omsyn. Inntaksreglementet skal liggje innanfor den avgrensinga som følgjer av første og andre ledd. Skolen avgjer i samsvar med reglementet kven av søkjarane som skal takast inn.

Melding om inntak av elevar i grunnskolar skal sendast til heimkommunen til eleven. Melding om inntak til vidaregåande skolar skal sendast til heimfylket til eleven. Skolen skal melde frå til heimfylket om behovet for læreplass når eleven er teken inn på vidaregåande kurs I.

Departementet kan gi forskrifter om inntak av vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring og om inntak av utanlandske søkjarar.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om inntak er enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

Når det gjeld skolar for funksjonshemma, kan departementet gi dispensasjon frå reglane i andre ledd.

§ 3-2 andre ledd skal lyde:

Elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova, nyttar retten sin til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 og § 4A-3.

§ 3-6 femte ledd skal lyde:

Reglane i denne paragrafen gjeld *ikkje* opplæringstilbod som er spesielt organisert for vaksne.

§ 3-7 femte ledd skal lyde:

Reglane i denne paragrafen gjeld *ikkje* opplæringstilbod som er spesielt organisert for vaksne.

§ 4-2 endres slik:

§ 4-2 andre ledd blir § 6A-4 første ledd. Nåværende tredje og fjerde ledd blir andre og tredje ledd.

§ 4-2 fjerde ledd siste punktum skal lyde:

Ved tilsetjing gjeld arbeidsmiljølova § 54D.

§ 4-4 endres slik:

Siste punktum blir § 6A-5.

§ 5-1 første ledd skal lyde:

Som øvste ansvarlege organ skal kvar skole ha eit *styre*. *Skolen sitt styre skal oppnemnst i samsvar med det rettsgrunnlaget skolen blir driven etter*. Rett til å vere til stades på møte i styret, til å seie meininga si og få denne tilført protokollen, har:

- a) ein representant oppnemnd av vertskommunen når det gjeld ein grunnskole, ein representant oppnemnd av fylkeskommunen når det gjeld *ein vidaregåande skole*,
- b) ein representant for elevrådet ved skolar som har slikt råd,
- c) ein representant frå foreldrerådet ved skolar som har slikt råd,
- d) ein representant for undervisningspersonalet ved skolen,
- e) ein representant for andre tilsette ved skolen,
- f) dagleg leiar av skolen.

§ 6-1 første ledd skal lyde:

Frittstående grunnskolar som er godkjende etter § 2-1 får offentleg tilskot etter reglane i denne paragrafen. *Dette gjeld likevel ikkje skolar oppretta for funksjonshemma, sjå § 6-6.*

§ 6-2 tredje ledd skal lyde:

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. *Skolepengane kan utgjere inntil 15 % av det tilskotsgrunnlaget som Stortinget fastset, jf. § 6-1, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. Dersom skolen har driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved ein tilsvarande offentleg skole i kommunen det er naturleg å samanlikne seg med, men som ikkje blir dekte av tilskotsgrunnlaget, kan styret søkje departementet om å få godkjent høgare skolepengar. Skolen kan ikkje krevje noka form for betaling frå elevar eller foreldre utover det som følgjer av denne føresegna.*

§ 6-3 skal lyde:

Offentleg tilskot til frittstående vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2, får offentleg tilskot etter reglane i denne paragrafen. *Dette gjeld likevel ikkje skolar oppretta for funksjonshemma, sjå 6-6.*

1. For vidaregåande skolar som *er godkjende* etter § 2-2, blir 85 % av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege

utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.

2. Godkjende norske vidaregåande skolar i utlandet får statstilskot med 85 % av ein normalsats pr. elev. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn. Departementet kan gi forskrifter.

§ 6-4 tredje ledd skal lyde:

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. *Skolepengane kan utgjere inntil 15 % av det tilskotsgrunnlaget som Stortinget fastset, jf. § 6-3, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. Dersom skolen har driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved ein tilsvarande offentleg skole det er naturleg å samanlikne seg med, men som ikkje blir dekte av tilskotsgrunnlaget, kan styret søkje departementet om å få godkjent høgare skolepengar.*

Nytt kapittel 6A skal lyde:

Kapittel 6A. Vidaregåande skolar som gir yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar

§ 6A-1 Godkjenning av skolar som gir yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar

Departementet kan etter ei samla vurdering godkjenne vidaregåande skolar i Noreg som har til føremål å gi yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar. For skolar godkjende etter paragrafen her, gjeld reglane i dette kapitlet.

Departementet kan i forskrift fastsetje fristar i samband med søknad om godkjenning av ein skole etter reglane i denne paragrafen.

§ 6A-2 Innhald og vurdering

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planane kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolen skal ha læreplanar som er på nivå med planar for offentleg vidaregåande opplæring.

Departementet kan gi forskrifter om vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

§ 6A-3 Inntak av elevar

Skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for alle som fyller vilkåra for inntak i offentlege skolar.

Ved inntak skal ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 prioriterast føre vaksne søkjarar med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 4A-3. Skolane kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring.

Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser prioriteringa av søkjarar, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen. Reglementet skal innehalde reglar for prioritering ut frå saklege omsyn. Inntaksreglementet skal liggje innansfor den avgrensinga som følgjer av første og andre ledd. Skolen avgjer i samsvar med reglementet kven av søkjarane som skal takast inn.

Departementet kan gi forskrifter om inntak av utanlandske søkjarar.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om inntak er enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

Når det gjeld skolar for funksjonshemma, kan departementet gi dispensasjon frå reglane i andre ledd.

§ 6A-4 Kompetansekrav til undervisningspersonalet

For undervisningspersonalet ved skolar godkjende etter § 6A-1, fastset styret krav til kompetanse, dersom departementet i det einskilde tilfellet ikkje har fastsett noko anna.

Dersom det ikkje er søkjarar som fyller kompetansekrava etter første ledd, kan andre tilsetjast mellombels. Med mindre det er avtalt ein kortare tilsetjingsperiode, skal tilsetjinga vare til og med 31. juli.

Ved tilsetjing gjeld arbeidsmiljølova kapitla 10A og 10B.

§ 6A-5 Lønns- og arbeidsvilkår

Ved skolar godkjende etter § 6A-1 fastset styret lønns- og arbeidsvilkåra.

§ 6A-6 Bortvising

Skolen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga. Elevar kan visast bort i inntil fem dagar. Den daglege leiaren av skolen vedtek sjølv bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven.

Når ein elev vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven etter vedtak av styret visast bort frå resten av det kurset eleven er teken inn på.

Manglande betaling av skolepengar kan føre til bortvising.

Før det blir gjort vedtak om bortvising, skal skolen vurdere andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om bortvising er enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

§ 6A-7 Andre føresegner

For skolar som er godkjende etter § 6A-1 gjeld

§ 1-1 om formålet med lova

§ 1-2 om verkeområdet

§ 1-4 om verksemda til skolen

§ 2-2 femte og sjette ledd om registrering i Einingsregisteret

§ 2-4 om undervisningsrom, utstyr og skolemiljø

§ 3-3 tredje ledd om skolegangen, jf. § 6A-6

§ 3-4 om tilpassa opplæring

§ 3-8 om om helsetilsyn

§ 3-9 om ordensreglement og liknande

§ 4-1 om leiting

§ 5-1 om styret, med unntak av bokstavane a) og c)

§ 5-2 om styret sine oppgåver, med unntak av bokstavane a) og e)

§ 5-3 om elevråd, med unntak av første ledd første punktum

§ 7-1 om budsjett, rekneskap og revisjon

§ 7-2 om tilsyn m.m.

§ 7-3 om teieplikt

§ 7-4 om opplysningsplikt til barneverntenesta

§ 7-5 om opplysningsplikt til sosialtenesta

§ 6A-8 Offentleg tilskot

For skolar godkjende etter § 6A-1 blir 75 % av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Føresetnaden er at elevane får undervisning som minst svarer til eit halvt skoleår. Skolar for funksjonshemma får tilskot etter § 6-6.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane kan utgjere inntil 25 % av det tilskotsgrunnlaget som Stortinget fastset, jf. § 6-3, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige/kapitalkostnader. Styret kan søkje departementet om å få godkjend høgare skolepengar dersom skolen har driftsutgifter som ikkje blir dekte av tilskotsgrunnlaget.

Departementet kan i forskrift gi nærmare reglar om offentleg tilskot.

II

Denne loven trer i kraft 1. desember 2004.

III

Departementet kan i forskrift fastsette overgangsregler for skoler som allerede er godkjent.

B.

Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at eksisterende frittstående videregående skoler som etter sin godkjenning pr. 2004 kan ta inn voksne søkere

uten rett til videregående opplæring, fortsatt kan gjøre dette. Det faktiske antallet voksne elever uten rett skoleåret 2004/2005 legges til grunn for inntak og tilskudd.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 5. oktober 2004

Rolf Reikvam

leder

Arne Sortevik

ordfører